

Respectbeleid Spring in 't veld

1. Inleiding

Als school willen wij werken aan een respectbeleid waarbij iedereen betrokken wordt (ouders, leerkrachten, directie, zorgteam en leerlingen en indien nodig CLB). Omdat uit de hand gelopen conflicten en pesten een grote invloed hebben op leerlingen wil de school zich inzetten om zulke ingrijpende situaties zo goed mogelijk te voorkomen. Jammer genoeg kunnen we conflicten en pesten niet wegdenken uit onze maatschappij, daarom willen we ook nadenken over hoe we deze (pest)problemen kunnen/willen aanpakken. Vandaar een duidelijk uitgeschreven beleid dat ervoor zorgt dat de procedure voor iedereen duidelijk is. Alle betrokken partijen moeten weten hoe pesten en zware conflicten worden aangepakt, dat we dit als school niet goedkeuren en zeker niet aan ons willen laten voorbijgaan. Dit willen we duidelijk stellen met een concreet respectbeleid.

Het opvoedingsproject van onze school stelt duidelijk dat we binnen onze school de ruimte en de sfeer willen scheppen waarin elk kind harmonisch kan openbloeien. We willen waarden zoals respect, verdraagzaamheid, openheid, ontvankelijkheid, belangeloze inzet, solidariteit, luisterbereidheid,... nastreven, zowel bij de leerlingen als bij de teamleden. Van het schoolteam wordt een correct voorleven verwacht met respect voor elkaar. We durven dit dan ook van onze kinderen verlangen. Groepsactiviteiten op school moeten de ontwikkeling van de sociale ingesteldheid bevorderen : luisteren naar elkaar, verdraagzaam leren zijn, delen met anderen, gelijkgerichtheid nastreven, vlot communiceren met anderen, ruzies leren oplossen,... Wanneer het toch eens mis gaat, wil de school ingrijpen en zijn rol als opvoeder opnemen. We willen luisteren naar de betrokken leerlingen en in dialoog met elkaar tot oplossingen komen. Samen met de leerkracht, de directie en het zorgteam wil de school zijn verantwoordelijkheden opnemen. We willen niet meteen bestraffend optreden, maar alle partijen aan het woord laten. We willen het verhaal achter het gedrag kennen. Samen de leerlingen moet soms een (moeilijke) weg worden afgelegd. Een open communicatie met ouders rond moeilijkheden en mogelijkheden kan dan vaak niet worden weggedacht.

Dit zijn de bouwstenen van onze school :

- We creëren veiligheid en geborgenheid in een krachtige leeromgeving.
- Het team heeft oog voor alle kinderen, hoe verscheiden ze ook zijn qua sociale herkomst, intelligentie, persoonlijkheid of religieuze achtergrond.
- Vanuit een zorgbrede kijk communiceren we respectvol en eerlijk met en over onze kinderen en ouders.
- We stimuleren en moedigen aan omdat we geloven in de groeikracht van elk kind.
- We kijken positief naar de talenten en behoeften van elk kind.
- In een warm nest bieden we kinderen die structuur die ze nodig hebben.

2. Wat pesten doet...

Pesten kan zeer schadelijk zijn voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. Vooral de slachtoffers van pesten hebben het erg moeilijk. Angst, verdriet en eenzaamheid zijn voor hen dagdagelijks terugkerende gevoelens.

Als ouder wil je dat dit jouw kind nooit overkomt. Toch is het evenmin een pretje als je hoort dat je kind zelf een pestkop is. Het doet pijn als anderen je kind beschuldigen, hoe lastig je kind thuis ook mag zijn. Je krijgt als ouder het gevoel dat je gefaald hebt. En hoe pak je zulk probleem dan best aan?

Vergeet ook niet dat kinderen die als 'toeschouwers' worden beschouwd, ook lijden onder pesterijen. Uit angst voor de pesters gaan ze meedoen aan de pesterijen of stilzwijgend toelaten wat er gebeurt. Er ontstaat een klimaat van onveiligheid, waarin kinderen zich onoprecht of asociaal gedragen. Spontaan en vrij samen spelen en leren is er dan niet meer bij.

Het respectbeleid bundelt de verschillende structuren en initiatieven om pesten op school te voorkomen en te genezen waar het toch gebeurt.

3. Is plagen ook pesten?

- Wat is plagen?

Plagen is vooral een spel en het gebeurt vaak tussen vrienden. Het spel gaat om te kijken of je creatief kan reageren. Plagen is van korte duur en ongepland. Het is onschuldig, met humor, niet gemeen bedoeld. De personen staan op gelijke voet, er is geen machtsvertoon. Er wordt geen pijn berokkend en plagen wordt snel vergeten.

- Wat zijn ingrijpende conflicten?

Op plaatsen waar kinderen moeten leren samenwerken en samen spelen is het logisch dat er onderling conflicten ontstaan. De school is dan ook de ideale plaats om te leren omgaan met conflictsituaties. Soms escaleren conflicten in ongepast taalgebruik, zware ruzies of fysiek geweld. Wanneer conflicten uit de hand lopen, kan dit een enorme impact hebben op het algemeen welbevinden van de betrokkenen.

- Wat is pesten?

Pesten is herhaaldelijk en langdurig uitoefenen van lichamelijke en/of geestelijke mishandeling door één of meerdere personen op één persoon met de bedoeling het slachtoffer te kwetsen, te benadelen of schade te berokkenen. Slachtoffers hebben in deze situatie weinig tot geen verweer. Pesten heeft vaak een sociale functie: Pestgedrag heeft veel betekenis voor de groep waarin het gebeurt. Pesters zijn op zoek naar populariteit. Vaak stopt het pesten als de groepssteun wegvalt. Er zijn veel vormen van pesten: direct of indirect pesten, verbaal pestgedrag, cyberpesten.

4. Ruzie mag?

Zowel volwassenen als kinderen maken wel eens ruzie. Ruziemaken hoort bij samenleven. Je kan ruziemaken omdat je ergens niet akkoord mee gaat, omdat je van mening verschilt, omdat je toevallig hetzelfde of een andere kant uit wilt.

Als je ruzie maakt, zeg je soms dingen die niet zo bedoeld zijn en die harder aankomen dan verwacht. Als dit gebeurt, heb je altijd de kans om je te verontschuldigen. Na een ruzie is er steeds een kans op verzoening. Een ruzie goed afronden kan je je kind leren.

Ruzie maken en plagerijen mag... hoe raar dit ook klinkt. Het helpt kinderen om sociale vaardigheden te ontwikkelen. Hoe ga je om met agressie, hoe onderhandel je, wanneer ga je te ver? Terwijl ze ruzie maken, zoeken ze immers hun positie in de samenleving. Kinderen worden sterker als ze het zelf kunnen oplossen. Er moet dus een zone blijven, waarbinnen ze kunnen plagen en ruzie maken. Maar systematisch en berekend eenzelfde kind viseren, pijn doen,... en dit in een ongelijke machtsstrijd, overstijgt de ruimte die er is voor ruzie maken en plagerijen en mondt uit in pesten.

5. Waar en wanneer wordt vooral gepest?

Pesten komt vooral voor op momenten dat de klasgroep ontsnapt aan het toezicht van volwassenen : tijdens de speeltijd, in de gangen, op uitstappen, op weg naar school, tijdens hobby's, via internet (sms, whatsapp, email), ...

6. Hoe gebeurt pesten?

Op de basisschool komt pesten vooral voor bij kinderen vanaf 10 jaar. Maar dit sluit niet uit dat ook jongere kinderen dit gedrag kunnen stellen.

- Soms wordt er gepest met kwetsende woorden : schelden, vernederen, vernederende opmerkingen maken,... Wie een grote mond opzet, krijgt vaak respect. Woorden laten ook geen bewijzen na.
- Vechten, schoppen, slaan,...
- Stelen en vernieling aanrichten
- Uitsluiten en negeren
- Cyberpesten : pesten via internet, sms, e-mail

7. Enkele vooroordelen rond pesten

Pesten gaat vanzelf wel over : FOUT! Wanneer er niets aan gedaan wordt, zal het enkel maar erger worden.

Van pesterijen word je harder : Plagerijen leiden tot enige hardheid, maar pesterijen 'breken' slachtoffers. De gepesten worden overtuigd van hun minderwaardigheid en onzekerheid. Het pesten is dus geen stimulans, maar een belemmering van hun ontwikkeling.

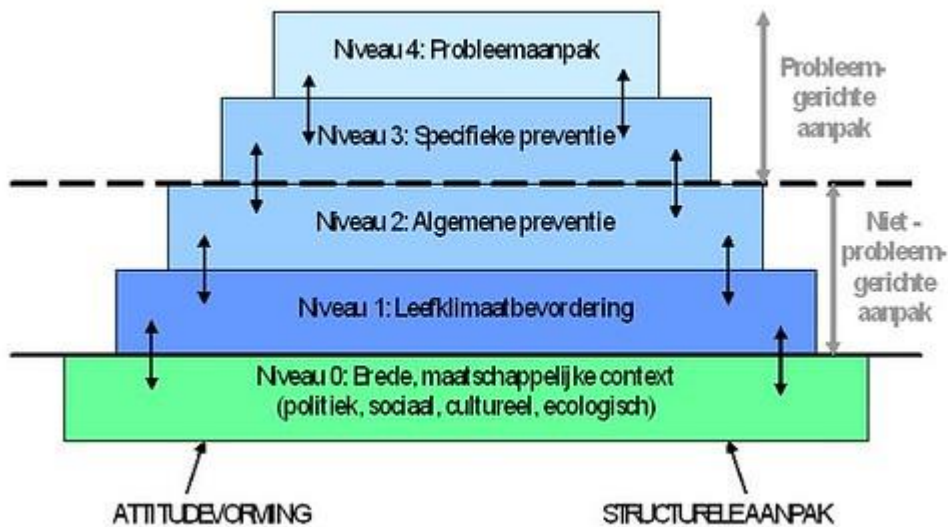
Slachtoffers lokken het meestal zelf uit : Er kan geen enkele reden zijn om pesterijen goed te keuren.

8. De aanpak op onze school...

Van preventie tot een aanpak als pesten dan toch gebeurt.

Eens een kind gepest wordt, willen we het natuurlijk uit die situatie helpen. Maar nog veel liever willen we dat het voor niemand zover komt. Daarom zetten we heel veel stappen die pesten helpen voorkomen. Volg maar mee met de stappen van deze 'preventiepiramide'.

Schema: de preventiepiramide (Johan Deklerck)

Niveau 1 : leefklimaatbevorderende maatregelen

- Met het ganse team worden initiatieven genomen voor een positief en veilig klimaat : warm en leuk onthaal op de eerste schooldag, groepsmomenten (klasdoorbrekend), vieren van jarigen van de maand, om de 2 jaar openluchtclassen met de volledige lagere school, schoolprojecten,...
- Leerkrachten werken in hun klas aan een veilige sfeer. Dit gebeurt o.a. door activiteiten tijdens de gouden weken, goede klasafspraken, tijd om te praten, leren volgens de mogelijkheden van de kinderen, groep verbindende activiteiten of uitstappen. Kinderen die zich goed voelen, zullen minder geneigd zijn om te gaan pesten.
- Leerlingen worden aangemoedigd om zorg te dragen voor elkaar en actief hun verantwoordelijkheid mee op te nemen. 2de en 3de graad participeren in de leerlingenraad. Er is een beurtsysteem om over de middag mee te spelen met de kleuters.
- Ouders zijn steeds welkom. Ze kunnen spontaan langskomen bij iedereen van het team voor of na school. Ze worden ingeschakeld voor het lezen in het 1ste, 2de en 3de leerjaar, voor uitstappen, voor feesten. Ze worden warm onthaald op vaste momenten : er zijn instapdagen, de infoavond in september, oudercontacten of informele mee-genietmomenten zoals bij het begin van het schooljaar, het vertrek op openluchtclassen, marktje,...

Niveau 2 : Algemene preventie maatregelen

- De speelplaatswerking krijgt veel aandacht. Op de speelplaats/grasveld gelden duidelijke afspraken die ook visueel uithangen.
- Via het groeirapport en de oudercontacten krijgen ouders zicht op de leefhouding van hun kind.
- Stappenplan bij conflicten hangt omhoog op de speelplaats : zie bijlage 1

Niveau 3 : Specifieke maatregelen

- Elke klas speelt het hele schooljaar door TOP-spel. Hierdoor leren kinderen samenwerken, zich aan regels houden,...
- Onze klas, ons team : doorheen de lagere school worden er lessen gegeven volgens de noden van de klas. Hierdoor leren kinderen het verschil tussen ruzie, plagen en pesten. Ook krijgen ze handvaten hoe ze hiermee moeten omgaan. Vanaf het 4de leerjaar komt ook cyberpesten aan bod.
- Het zorgteam staat steeds klaar om met kinderen op weg te gaan als het even moeilijk gaat. Zij zijn het aanspreekpunt voor alle kinderen en ouders. Zij werken op schoolniveau aan de problematiek. Zij stellen een actieplan op en organiseren structuren waarmee we pestproblemen voorkomen.

Niveau 4 : Probleemoplossende maatregelen

- Zorgjuf of zorgcoördinator wordt ingeschakeld voor emotionele remediëring (in groep of individueel).
- CLB wordt ingelicht en eventueel ingeschakeld.
- We schakelen de 'No-Blame-methode' in : zie bijlage 2
- De ouders worden ingelicht en beluisterd door de directie.

9. Zo gezegd, zo gedaan... op school

Afspraak 1

Elke leerkracht heeft met de kinderen in het begin van het schooljaar een kringgesprek over groepsafspraken (bv. respectvol omgaan met elkaar). Hij/zij laat duidelijk voelen dat negatief gedrag (o.a. pestgedrag) op onze school niet thuis hoort en hij/zij het niet zal nalaten de nodige maatregelen te nemen.

Vanaf 4de leerjaar : Klasafpraak : We praten met elkaar en niet over elkaar. (zie bijlage 3)

Afspraak 2

Alle leerkrachten zullen pestgedrag signaleren aan de klastitularis en aan de zorgcoördinator.

In onze school worden de zorgjuffen aangeduid als vertrouwenspersoon voor de kinderen. Ze kunnen bemiddelen als leerkrachten een tweede opinie willen en ook wanneer kinderen wensen te praten met een andere leerkracht. De leerlingen worden bij de start van het schooljaar geïnformeerd dat de zorgjuffen de vertrouwenspersonen zijn op school.

Voor ouders zijn deze vertrouwenspersonen ook een duidelijk aanspreekpunt in de school bij pestgedrag. Dit wordt aan de ouders meegedeeld op de eerste ouderavond.

Afspraak 3

Gedurende het ganse schooljaar wordt 3x/week TOP-spel gespeeld in de klas. Al doende leren kinderen regels en afspraken respecteren. Al spelende leren kinderen in groep SAMEN werken.

Afspraak 4

Tijdens het klasgesprek in september maken we duidelijk dat kinderen altijd bij de leerkracht terecht kunnen met hun problemen. Hulp vragen is zeker niet hetzelfde als klikken. En een 'geheim' dat niet fijn voelt, mag je delen aan een volwassene.

Alle kinderen zijn verantwoordelijk om een pestprobleem aan te kaarten. Kinderen die dit heel moeilijk vinden, kunnen ook altijd een briefje achterlaten in de klasbrievenbus of in de klas van de zorgjuffen.

Afspraak 5

We dulden geen geweld op school. Wie toch schopt, klopt, iemand pijn doet met woorden of daden, gaat in de speeltijd bij de directie. Eerst krijgen ze de tijd om af te koelen, daarna vullen ze elk een blad in (bijlage 4) Daarna mag elke partij zijn/haar verhaal doen. Als er een oplossing is, stimuleren we om zichtbaar handen te schudden en sorry te zeggen. Soms is elkaar even met rust laten de eerst mogelijke oplossing. Het ingevulde blad gaat mee naar huis met een aangepaste straf. Ouders ondertekenen dit en de dag nadien wordt dit blad bij de directie gebracht. Directie en/of zorgcoördinator neemt contact op met een ouder, telefonisch of een via smartschool.

In de kleuterklassen kan dit vaak opgelost worden met een handje te geven of een knuffel. Ook een gesprekje kan al.

Afspraak 6

Boos zijn mag, maar we werken boosheid niet uit op elkaar.

Afspraak 7

Bij pestgedrag worden de zorgjuffen en de directie altijd op de hoogte gebracht. Directie en/of zorgcoördinator brengt via een interne mail het team op de hoogte zodat bij toezicht hier rekening kan mee gehouden worden.

Afspraak 8

Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht een duidelijke stelling en volgt een straf. Deze wordt ook aan de ouders doorgegeven. De leerkracht oordeelt in eer en geweten of één of beide partijen een sanctie krijgen.

Een zinvolle straf bij negatief gedrag is sociaal isoleren (time-out). Dit kan door in de klas apart te zitten aan een tafel of niet deelnemen aan een speeltijd, niet deelnemen aan het klasgebeuren of zelfs niet deelnemen aan een uitstap. De klasleerkracht zorgt voor werk.

Dit zijn tijdelijke maatregelen om nadien met de leerling in gesprek te gaan.

Ouders worden hiervan altijd op de hoogte gebracht.

Afspraak 9

Na de straf voor pestgedrag gaat de leerkracht/zorgcoördinator/directie nog eens een kort gesprek aan met de betrokken partijen om na te gaan of die zich bewust is van zijn/haar daden.

Een herstelgebaar wordt aangemoedigd.

Dit kan een tekening zijn, een excuusbriefje, een moment van samenspelen op de speelplaats naast elkaar staan in de rij,... Kinderen hebben hier zelf vaak ideeën.

Het is belangrijk om verandering in het gedrag van de pester op te merken en aan te moedigen met een schouderklopje of aanmoedigend woordje.

De gepeste leerling wordt nog een tijdje verder opgevolgd in korte gesprekjes.

In moeilijk oplosbare situaties kan zowel voor ouders en slachtoffers externe hulp ingeroepen worden (CLB).

Afspraak 10

In extreme gevallen kan een kind een plan krijgen waar persoonlijke werkpunten op staan genoteerd. Elke keer dat hiertegen een fout wordt gemaakt, wordt dit genoteerd op het plan en gaat dit ook mee naar huis. Na een aantal fouten volgt er ook steeds een sanctie. Hoe meer fouten hoe zwaarder de sanctie.

Na een tuchtprocedure kan een kind ook geschorst worden (zie schoolreglement).

10. Adviezen aan de ouders van de school...

Een goede raad...

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking. Toch moet iedere partij waken over haar eigen grenzen. Het kan nooit de bedoeling zijn dat ouders op school (en ook niet aan de schoolpoort of op de weg naar school of thuis) eigenhandig het probleem willen oplossen.

In onze school werden de zorgjuffen mee aangeduid als vertrouwenspersoon van de leerlingen. Ook de ouders kunnen hier dus steeds met vragen terecht, naast de eigen klasleerkracht of de directie.

Dit kan je doen...

Voor een pestgedrag op school blijft de inbreng van ouders bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie en tot het ondersteunen van de aanpak van de school. Neem EERST contact op met de school alvorens in contact te treden met de ouders van de andere partij. De emotionele betrokkenheid bij uw eigen kind kan soms te groot zijn om een juist inzicht te krijgen.

Praten en geloven...

Ouders maken thuis tijd om met hun kind over het probleem te praten en laten het kind duidelijk aanvoelen dat ze achter de aanpak van de school staan. Geloof samen met uw kind dat er een eind aan pesten zal komen.

Als het elders gebeurt...

Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat of in een hobbyclub, probeert u contact op te nemen met de organisatie daar om het probleem bespreekbaar te maken. Dit kan ook door de ouders van het betreffende kind aan te spreken en samen het probleem aan te pakken. Een school mag immers niet voor conflicten buiten haar eigen muren verantwoordelijk gesteld worden. Toch kan het geen kwaad om ook hiervan de school op de hoogte te brengen. Vaak breiden broeihaarden zich uit naar andere locaties.

En jij ?

Ouders geven zelf het goede voorbeeld hoe een conflict kan opgelost worden.

Een tip...

Stimuleer uw kind om voor zichzelf op te komen op een correct manier. Dit kan door duidelijk aan te geven dat hij iets niet leuk vindt. STOP en dan verwoorden waarom hij stop zegt, is hier een belangrijke stap.

Wat je beter niet doet...

Stimuleer uw kind zeker niet om het recht in eigen handen te nemen, zich arrogant of dominant te gedragen en zeker niet op een gewelddadige manier.

En dan...

Indien uw kind op school reeds gestraft werd voor zijn daden, is het niet nodig om thuis nog een extra straf op te leggen. Wijs wel in een gesprek op de gevolgen van zijn pestgedrag en laat duidelijk uw afkeuring blijken. Reageer ook positief op elke gedragsverbetering, hoe bescheiden ook.

En wat met cyberpesten?

Nieuwe media hebben zeker hun waarde, maar kunnen ook negatief gebruikt worden. We vragen aan u om zelf controle te houden over het gsm- en internetgebruik van uw kind. Beledigingen via internet of gsm, roddels verspreiden,... zijn niet toegelaten. Als ouder zijn jullie wettelijk mede verantwoordelijk voor de gevolgen van zulk pestgedrag door jullie kind. Wanneer ouders/kinderen toch naar school komen en melding geven van cyberpesten (wat dan eerder vaak thuis gebeurt, maar wel met kinderen van de school) vragen wij steeds om bewijsmateriaal mee te nemen (het sms-je bewaren, screenshot nemen, screenprint van het computerscherm,...). Wij willen dit als school dan ook niet negeren en hiermee aan de slag gaan.

Bijlage 2

NO- BLAME methode

Bij de No Blame aanpak wordt de groep ingeschakeld in het zoeken naar een oplossing voor het pestprobleem. De gepeste wordt beluisterd en de groep gaat samen mee op zoek naar oplossingen. De pester krijgt de kans om te erkennen dat er een probleem is. Hij moet ervaren dat elk initiatief om zich anders te gedragen wordt geapprecieerd. Niet het negatieve gedrag maar wel de zoektocht naar een oplossing staat centraal. Een zevenstappenplan :

Stap 1 : gesprek met het slachtoffer

Tijdens dit gesprek wordt het slachtoffer vooral aangemoedigd om over zijn gevoelens te praten. Ook is het belangrijk dat de leerkracht weet wie bij het pesten betrokken is, wie nog contact zoekt met het slachtoffer, en hoe de verhoudingen binnen de groep liggen. Het slachtoffer moet weten dat het doel is dat het pesten stopt. Aan het einde van het gesprek wordt aan het slachtoffer gevraagd om iets neer te schrijven, te tekenen of te knutselen over zijn gevoelens. Dit kan (als het slachtoffer dit wil) als ingangspoort dienen voor een volgend gesprek.

Stap 2 : de betrokkenen worden samengebracht

De leerkracht stelt een steungroepje samen met enkele van de pestende kinderen, enkele meelopers, enkele stille getuigen. Het slachtoffer maakt geen deel uit van de groep. De kinderen worden uitgenodigd voor een gesprek.

Stap 3 : duiding

De leerkracht vertelt aan het groepje hoe het slachtoffer zich voelt. Er worden geen beschuldigingen geuit. Je gaat enkel in op de ervaring en beleving van het slachtoffer. Je doet hiermee beroep op het inlevingsvermogen van alle kinderen van de steungroep.

Stap 4 : de verantwoordelijkheid wordt gedeeld

Er wordt duidelijk gemaakt dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is om het slachtoffer te helpen om zich weer gelukkig en veilig te voelen.

Stap 5 : de groep formuleert voorstellen

Elk lid van de groep wordt aangemoedigd om een voorstel te bedenken, een klein of groot engagement waardoor het slachtoffer zich misschien beter kan voelen. Iedereen verwoordt zijn idee in de ik-vorm. Zo is vb ook 'Ik zal X met rust laten,' een heel waardevol voorstel. Alle ideeën moeten van de kinderen komen, ze worden nooit opgelegd of afgedwongen door de leerkracht. De leerkracht reageert enkel positief en ondersteunend.

Stap 6 : de groep gaat aan de slag

De verantwoordelijkheid voor het oplossen van het probleem ligt bij de groep. Er wordt een nieuw moment afgesproken om opnieuw samen te komen en te kijken hoe het loopt.

Stap 7 : een gesprek met elk kind apart

Ongeveer een week later bespreek je met de kinderen of de situatie in goede zin is veranderd. Iedereen mag vanuit eigen beleving vertellen hoe de week verlopen is. Belangrijk is dat het pesten stopt en dat het slachtoffer zich beter voelt en gesteund voelt. Eventueel wordt er een nieuwe afspraak gemaakt of wordt er met één of meer kinderen apart verder gewerkt.

We praten met elkaar
en niet over elkaar!

Er ging iets mis!

Wat is er gebeurd?

TEKEN OF SCHRIJF

Hoe voel ik me daarbij?

TEKEN OF SCHRIJF

Hoe voelde de ander zich?

TEKEN OF SCHRIJF

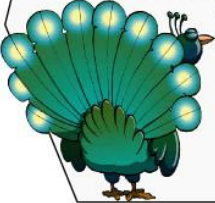
KIES!

- Ik heb een idee.
- Ik heb een vraag.
- Ik maak het goed.
- De juf/meester kan iets voor me doen.
- Ik verdien een straf.

Ik maak een plan!

Ik doe iets!
Ik toon me!

TEKEN OF SCHRIJF

Alles terug ok?

JA **BWA** **NEE**

